

Депутат парламента Малдовы ад апазіцыйнага блока камуністаў і сацыялістаў Таццяна Кунецкі заявіла, што дзяржаўны доўг краіны за мінулы год вырас на 10 працэнтаў, перавысіўшы 5,8 мільярда долараў, паведаміла ТАСС. Паводле яе слоў, малдаўскія ўлады спрабуюць пагасіць доўг выключна за кошт павышэння цэн, тарыфаў і падаткаў. «Грамадзяне становяцца ўсё бяднейшымі», — падкрэсліла Таццяна Кунецкі. Старшыня апазіцыйнай малдаўскай партыі «Шор» Ілан Шор мяркуе, што пры цяперашнім кіраўніцтве краіна апынулася ў стане «перадкомы».

У дэмаграфічную бездань

Прэзідэнт Малдовы Майя Санду і яе кіруючая Партыя дзеяння і салідарнасці вядуць краіну да дэмаграфічнага калапсу. Пра гэта заявіў лідар апазіцыйнай партыі «Шанц» Аляксей Лунгу, каментуючы даныя статыстыкі, паводле якіх у пошуках лепшага жыцця краіну штогод назайжды пакідае каля 50 тысяч чалавек. Пры гэтым колькасць народжаных упала больш чым на траціну — амаль на 34 працэнты.

«У Малдове дэмаграфічны калапс. Улады не спрабуюць утрымаць людзей, ствараюць умовы для іх і іх дзяцей. Санду радасна дакладвае куратарам пра свае крокі ў Еўрасаюз, у рэальнасці пхаючы Малдову ў дэмаграфічную прорву», — напісаў палітык у Telegram-канале, паведаміла ТАСС.

«У чым прычына? У небывалай міграцыі насельніцтва: моладзь пакідае Малдавію, будзе кар’ера ў іншых краінах, не бачачы тут перспектывы для шчаслівага жыцця. Моладзь не жадае жыць у вёсцы, дзе няма ніякіх умоў. Няма работы, зачыняюцца школы, цяжка з медыцынай, не кажучы ўжо пра вольны час», — растлумачыў Лунгу.

У перадвыбарных праграмах практычна ўсе малдаўскія палітыкі абяцаюць вырашыць пытанне дэмаграфіі, аднак на справе нічога не вырашаецца. У часы СССР Малдавія лідзіравала сярод саюзных рэспублік па тэмпах прыросту насельніцтва, саступаючы толькі Таджыкістану, аднак за апошнія 30 гадоў насельніцтва краіны (разам з Прыднястроўем), паводле звестак навукоўцаў, штогод скарачалася і ў выніку зменшылася з 4,4 мільёна да 2,6 мільёна чалавек. Малдова знаходзіцца сярод лідараў сусветнага антырэйтінгу краін з самымі высокімі тэмпамі дэпапуляцыі.

У апошнія гады смяротнасць стабільна перавышае нараджальнасць, насельніцтва імкліва старэе. Паводле прагнозаў навукоўцаў, да 2050 года колькасць пенсіянераў у краіне падвоіцца і складзе каля 35 працэнтаў насельніцтва. Яшчэ адной прычынай стаў зацяжыны эканамічны крызіс, з-за якога ў пошуках работы краіну пакінула траціна працаздольнага насельніцтва. Працуючы ў краінах ЕС і ў Расіі, малдаўскія працоўныя мігранты штогод перасылаюць дадому некалькі мільярдаў долараў, якія падтрымліваюць эканоміку краіны.

Паводле прагнозаў Еўрапейскага статыстычнага агенцтва, ужо праз 30—40 гадоў у Малдове не будзе каму працаваць і ўтрымліваць пенсіянераў і дзяцей, а да сярэдзіны стагоддзя насельніцтва краіны можа скараціцца больш чым на палову. Мясцовыя жыхары на гэты конт сумна жартуюць, што аднойчы апошні, хто з’едзе, адключыць святло ў аэрапорце.

На мяжы выжывання

Краіна знаходзіцца ў страшным эканамічным і сацыяльным становішчы, яе грамадзяне, па сутнасці, жывуць на мяжы выжывання, заявіў Ілан Шор. «Праеўрапейскія ўлады, якіх татальна падтрымліваюць заходнія краіны, ператварылі Малдову ў рэспубліку з татальным рэжымам. Па сутнасці, гэта паліцэйская дзяржава ў горшым

ён лічыць, што цяперашні «празаходні рэжым» у краіне прыйшоў да ўлады падманым шляхам, паабяцаўшы грамадзянам жыццё «як у Германіі». «Па заканчэнні, па сутнасці, трох гадоў іх кіравання мы бачым, што сітуацыя стала ў разы горшай. Гэта і ёсць дакладная назва, калі ўлада падманвае», — адзначыў малдаўскі апазіцыянер. Паводле яго слоў, сёння краіна «знаходзіцца ў страшным эканамічным, сацыяльным і інфраструктурным заняпадзе». Палажэнне ў сферы дэмаграфіі ён ацаніў як «катастрафічнае». Што ж адбываецца ў Малдове?

значэнні гэтага слова», — сказаў Шор на сустрэчы з намеснікам старшыні Савета Федэрацыі Канстанцінам Касачовым. Ён дадаў, што «рэальная падтрымка дзейнай улады — ніжэй за 15 працэнтаў». «У гэтай сітуацыі народ вымушаны трымаць тэа здэкі і выпрабаванні, якія дапускае ўлада над сваім народам. Мы дакладна разумеем, што задача дзейнага рэжыму па ўказанні сваіх гаспадароў — збанкрутаваць Малдову, давесці да дэмаграфічнага крызісу», — лічыць Шор.

эканамічная сітуацыя ў краіне складаная, і гэта сведчыць аб няздольнасці сістэмы дзяржаўнага кіравання справіцца з ёй. Ён заўважыў, што ВУП, экспарт і імпорт, інвестыцыі і рэальныя даходы насельніцтва, вытворчасць — «усё ў мінусе». Паводле яго слоў, прамысловая вытворчасць Малдовы скарачаецца, асабліва моцнае падзенне назіраецца ў харчовай прамысловасці.

Экс-дэпутат падкрэсліў, што ў эканоміцы краіны адбываецца карэнны пералом і калі тэрмінова не распачаць канкрэтныя дзеянні,

ГАЛЕЧА, РЭПРЭСІІ І ЛГБТ-ПАРАДЫ

Што адбываецца ў Малдове?

Адмова краіны ад паставак расійскага газу справакавала сур’ёзны эканамічны крызіс у краіне, заявіў апазіцыйны дэпутат мясцовага парламента Аляксандр Несцяроўскі ў Telegram-канале. «У Малдавіі наймацнейшы эканамічны крызіс, самая высокая інфляцыя ў Еўропе і самыя высокія цэны на газ у рэгіёне. Усе абяцанні пра альтэрнатыўныя крыніцы энергіі і адмова ад расійскага газу прывялі нашу краіну да небывалага росту цэн», — сказаў ён. На думку парламентарыя, адзіная магчымасць палепшыць эканамічную сітуацыю, а разам з ёю і дабрабыт грамадзян — аднавіць дыялог з Расіяй, у тым ліку па пытанні закупкі газу.

Тым не менш дзейная ўлада думае толькі аб тым, як выслужыцца перад заходнімі партнёрамі, адзначыў Аляксандр Несцяроўскі. «Для простых людзей нацыянальная цікакасць заключаецца ў паляпшэнні якасці жыцця, а не ў вырашэнні пытанняў дыверсіфікацыі, якая прывяла нашу краіну да катастрофы», — рэзюмаваў дэпутат. Як вядома, у Малдове да канца мінулага года дзейнічаў рэжым надзвычайнага становішча, аб’яўлены ў тым ліку з-за энергетычнага крызісу на фоне праблем з дэфіцытам газу і рэзкім падаражэннем энергарэсурсаў.

Усё ў мінусе

Былы дэпутат парламента Малдовы ад Партыі сацыялістаў эканаміст Уладзімір Галавацкі адзначыў, што

то калапсу пазбегнуць не ўдасца. Эканаміст таксама звярнуў увагу на тое, што Малдова жыве за кошт крэдытаў, у сувязі з чым даўгавы абавязальнасць растуць і прыводзяць да істотнага павелічэння расходаў на абслугоўванне дзяржаўнага доўгу. Акрамя таго, у краіне вырас узровень беспрацоўя, дасягнуўшы, паводле яго слоў, найвышэйшага паказчыка за апошнія тры гады.

Лідар апазіцыйнай партыі «Шанц» абвінаваціў дзейную ўладу ва ўдушэнні ў краіне сельскай гаспадаркі і вёскі ў цэлым. «Сёння сельская гаспадарка ў Малдове знаходзіцца не проста на нізкім узроўні, яна амаль перастала існаваць. На зямлі проста няма каму працаваць — населеныя пункты выміраюць», — напісаў ён у сваім Telegram-канале. Аляксей Лунгу зазначыў, што людзі бягуць з малдаўскіх фермераў даўно б’юць трывогу, аднак прэзідэнт краіны Майя Санду «і яе саўдзельнікі іх нібыта не чуюць».

У Малдове павялічваецца ўзровень беднасці, пры гэтым найбольш пакутуюць пажылыя людзі і дзеці. Гэта прызнаў міністр працы і сацыяльнай абароны Аляксей Бузу. Чыноўнік адзначыў, што ў вёсках 40 працэнтаў дзяцей жывуць у галечы.

Хлусня рэжыму

Тым часам новым кіраўніком Нацыянальнага банка Малдавіі

стала грамадзянка Румыніі і афіцэр румынскай Службы знешняй разведкі Анку Драгу. «У мяне толькі пара пытанняў: чые інтарэсы будуць прыярытэтнымі для такога кіраўніка — Малдовы ці Румыніі?» — заўважыў Аляксей Лунгу ў сваім Telegram. Палітык падкрэсліў, што гэтая сітуацыя ўяўляе сабой не проста пытанне нацыянальнага гонару, а «пытанне бяспекі і незалежнасці нашай краіны». «Чые кан-

бабуля атрымлівае пенсію ў памеры 100 еўра і 95 еўра вымушана аддаць за камунальныя паслугі. Пытанне: ці можа простама пенсіянеру хапіць 5 еўра для таго, каб паесці? У яго не кажу аб тым, каб сабе нешта купіць... Вось на гэтым простым прыкладзе мы можам убачыць, да чаго дакаціўся ўзровень жыцця ў нашай краіне».

Раней палітык заяўляў, што Малдова ўжо тры гады знаходзіцца пад знешнім кіраваннем і яно не прынесла жыхарам краіны нічога, акрамя галечы і росту цэн. Ён таксама падкрэсліў, што адзіным выратаваннем для краіны з’яўляецца ўступленне ў ЕАЭС. Малдова застаецца адной з самых бедных краін Еўропы. Паводле звестак партала internationalwealth, 95 працэнтаў жыхароў краіны лічыць узровень карупцыі «каласальна высокім», а самымі праблемнымі сферамі называюць дэпутацкі корпус, урадавыя структуры і паліцыю.

Зладзеі і здраднікі

Нягледзячы на беспрэцэдэнтны ціск на апазіцыю, выбары ў мясцовыя органы ўлады, якія прайшлі летась у лістападзе, паказалі, што кіруючая партыя страціла амаль палову электарату, які галасаваў за яе ў 2021 годзе. З 36 гарадоў і раёнаў краіны яе прадстаўнікі выйгралі выбары мэрару толькі ў шасці, прайграўшы Кішынёву і яшчэ тром найбуйнейшым гарадам — Бельцам, Аргееву і Кагулу. Адбылося гэта нягледзячы на тое, што за лічаныя гадыні да галасавання рашэннем улад была анулявана рэгістрацыя 600 кандыдатаў ад апазіцыйнай партыі «Шанц», прадстаўнікі якой не змоглі аспрэчыць гэтае рашэнне ў судзе. Умяшанне ўрада ў выбары і іншыя парушэнні з боку ўлад адзначылі ў сваёй справаздачы назіральнікі ад Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе (АЕСЕ) і іншых міжнародных структур.

Як лічыць экс-прэзідэнт Малдовы, лідар Партыі сацыялістаў Ігар Дадон, такога хаосу ў эканоміцы краіны не было з моманту яе незалежнасці. «У нас не было ва ўрадзе такіх непрафесійных, некампетэнтных людзей і здраднікаў краіны. Нашай рэспублікай сёння кіруе арганізаваная злачынная групоўка. Яны крадуць усё, што могуць, знішчаюць усё, што стваралі нашы бацькі, нашы дзяды», — падкрэсліў экс-прэзідэнт.

Так зване абліжэнне з ЕС пакуль не прынесла малдаванам нічога добрага — толькі крэдыты на мільёны долараў пад высокія працэнты. Так у сваім Telegram-канале ацаніў еўрапейскія перспектывы Ігар Дадон. Лідар Партыі сацыялістаў адзначыў, што пры праеўрапейскай уладзе жыццё ў краіне стала вельмі цяжка з усіх пунктаў гледжання. «Галеча, злоўжыванні і ўзурпацыя ўлады, адток насельніцтва, высокая тарыфы і цэны, закрыццё школ і бальніц, ЛГБТ-парады, забарона незалежных тэлеканалаў, царкоўны раскол, рэпрэсіі супраць апазіцыі, неаднаразовае парушэнне Канстытуцыі. І дзясяткі замежных паездак «прынцэсы» Майя Санду», — канстатаваў палітык. Пакуль, на жаль, гэта сумная рэальнасць Малдовы.

Пётр ДУНЬКО.